

FORUM ZAJEM, ARHIVIRANJE, UPRAVLJANJE IN HRAMBA PODATKOV

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je 12. maja 2011 potekal forum *Zajem, arhiviranje, upravljanje in hramba podatkov – ZAUH*, ki ga je organiziralo podjetje Palsit.

Plenarno predavanje z naslovom *Smo 5 let po uveljavitvi ZVDAGA in ob sprejetju ETZ 2.0 z doseženim lahko zadovoljni?* je imel **Marjan Antončič** [1].

V uvodu je povedal nekaj o ciljih in rezultatih zakona ZVDAGA¹ v zvezi z e-gradivom in predstavil stanje registracij, akreditacij in potrjenih notranjih pravil.

Predstavil je predlog novele ZVDAGA, ki je bil posredovan v javno obravnavo 22. 10. 2010:

- dopolnitev sedanje ureditve varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva v digitalni obliki, kot posledica tehnološkega razvoja in razvoja arhivistike, ter
- reorganizacija javne arhivske službe ter združitve dosedanjih arhivov v državni arhiv.

Nato je predstavil ETZ² 2.0, novelirane leta 2010, sprejete 6. aprila 2011 in veljavne od objave na spletni strani ARS (7. aprila 2011). Spremembe so bile potrebne zaradi tehnološkega napredka in določenih spoznanj pri izvajanju varstva gradiva v digitalni obliki glede:

- obsega varstva gradiva,
- pristojnosti ARS³ v okviru reguliranja, organiziranja in nadziranja sistema e-hrambe,
- zavezancev za sprejetje in potrditev notranjih pravil (zavezanci so javnopravne osebe, zasebnim je ta odločitev prepuščena),
- smotrnosti instituta "vzorčnih notranjih pravil",
- načina dokazovanja avtentičnosti in celovitosti digitalnega gradiva,
- pojmovnika (uporaba pojmov: *zajem, uvoz, vnos*, ki se površno uporabljajo),
- prehodnega obdobja za uveljavitev novih določb zakona.

Bistvo ETZ 2.0 je, da se je zmanjšalo število zahtev od 470 v ETZ 1.0 na 129 v II. delu in 146 v III. delu ETZ

2.0 (glavni del je na področju programske opreme), kar je podlaga MOREQ2 [2].

Predavanja so bila nato razdeljena v dve sekciji.

PRVA SEKCIJA

Prvo predavanje z naslovom *Ali je lahko uvajanje dokumentnega sistema enostavno, hitro in cenovno dostopno?* oziroma *Dokumentni sistem v dveh dneh* je imel **Andrej Žohar** iz podjetja 360 ECM [3].

Podjetja si želijo hitre in poceni rešitve, ki so kljub vsemu celovite in koristne ter enostavne za uporabo. V podjetju so pripravili rešitev z aplikacijo Boa (Back Office Assistant), primerno za vse, ki iščejo hitro in učinkovito rešitev za vpeljavo dokumentnega sistema.

Dokumentni sistem Boa je:

- hiter (samo dva dni za zagon rešitev),
- celovit (celovita podpora glavnih poslovnih procesov),
- enostaven (enostavna uporaba, prijazen uporabniški vmesnik, enostavno prilagajanje),
- cenovno ugoden (investicija le od 2000 EUR dalje, povrnitev investicije prej kot v 6 mesecih).

Lastnosti dokumentnega sistema Boa so:

- podpiranje vhodne in izhodne pošte, potrjevanje računov, arhiv, potrjevanje pogodb, arhiv splošnih dokumentov, dosje – virtualna mapa za združevanje različnih vrst dokumentov,
- sledljivost dokumentov po procesih (poudarek je na procesih, ne samo na arhivu),
- fleksibilnost in prilagodljivost (sprotno določanje vlog, prilagoditve modela),
- predvideva čim več podrobnosti,
- zagotavlja dostop od kjer koli (preko prenosnika, pametnega telefona, iPada).

Predstavil je praktično rešitev uporabniškega vmesnika za upravljanje z računi.

Naslednje predavanje sta imela **Zoran Čadež** (iz omenjenega podjetja) in **Gašper Otorepec** iz podjetja Summit Leasing Slovenija.⁴ Avtorja sta predstavila prispevek z naslovom *Zakaj in kako smo vpeljali DMS v Summit Leasing Slovenija, primer rešitve "Customer Care"*.

Gašper Otorepec je predstavil podjetje Summit Leasing Slovenija, katerega dejavnost obsega kreditiranje, lizing, zavarovanje. Že dalj časa so si prizadevali za učinkovito poslovanje in stroškovno učinkovitost. V svojih bazah vodijo evidenco za približno 200.000 fizičnih oseb. Leta 2002 so prvič vpeljali dokumentni sistem Lotus Notes, nato pa so spoznali rešitve podjetja 360 ECM in začeli prenovo:

- podprli so osnovno dejavnost podjetja, to so lizing pogodbe,
- podprli so spremljajoče procese, kot so vhodni računi, vhodna pošta, poslovne pogodbe, kadrovske procese, dokumentacija IT, pravilniki.

Strošek uvedbe nove rešitve se je povrnil v 2,6 leta, kar je lep uspeh.

Z novo rešitvijo so dosegli številne prednosti:

- podporo oddaljenih lokacij,
- enostavno dodajanje dokumentacije,
- povečanje učinkovitosti poslovanja in nadaljnje znižanje stroškov (cilj je še podpreti podporne procese).

Anton Kolenc iz podjetja 3K IT [4] in **Leopold Povše** iz podjetja Lafarge Cement, sta predstavila *Sistem za upravljanje z dokumenti kot sistem za podporo ključnih procesov*.

Najprej je Anton Kolenc predstavil podjetje 3K IT. Podjetje je član Tehnološkega parka Ljubljana, imajo 8 let izkušenj na področju dokumentnih sistemov in preko 5000 namestitev po celem svetu.

Dokumentni sistem 3K Document Cycle, ki ga je razvilo njihovo podjetje, poleg upravljanja dokumentacije podpira tudi upravljanje poslovnih procesov. Sistem ima poslovne rešitve za vhodno pisarno, likvidacijo računov, arhiv pogodb, pomoč uporabnikom, ISO, potne naloge, tehnično dokumentacijo, projektne mape, naročila, kreditne mape ...

Leopold Povše pa je predstavil še praktični primer uvedbe rešitve 3K Document Cycle v podjetju Lafarge Cement. Sistem so uvedli za nabavne, prodajne, proizvodne in interne procese (ISO podpora, pomoč uporabnikom, tehnična dokumentacija ...). Sistem je bil uveden v enem mesecu.

Andrej Rakar iz podjetja Astec [5] je imel predavanje z naslovom *Namen nadzora upravljanja z arhivskimi podatki*.

Nadzor nad upravljanjem z arhivskimi podatki naj bi zagotovil skladnost z zakonodajo (ZVOP, ZPP,⁵ ZVDAGA, ZEKom⁶) in predpisi (ISO 27001, Basel II ...), vzpostavil revizijske sledi in popisal informacijska sredstva. Orodja za upravljanje varnostnih informacij in dogodkov (SIEM) nam takoj (v realnem času) in na enem mestu podajo celovit pogled na stanje varnosti informacijskega sistema. Z zbiranjem in analiziranjem vseh podatkov iz strežniških, mrežnih in drugih naprav omogočajo učinkovito upravljanje tveganja (sprotno alarmiranje in ukrepanje ob varnostnih kršitvah v realnem času). Sistemi beležijo revizijske sledi v različnih informacijskih sistemih in jih združujejo.

Predstavil je tudi primer alarmiranja ob nepooblaščenem dostopu.

Gregor Prešeren, prav tako iz podjetja Astec, pa je pripravil predavanje z naslovom *ZVOP, ZVDAGA in PirateBay*.

Največja grožnja v Sloveniji je neavtoriziran dostop do podatkov.

Oba zakona – ZVOP (24. člen, prvi odstavek, točka 3) in ZVDAGA (71. člen) zahtevata, da so nepooblaščen dostopi do podatkov preprečujoče. To velja tudi za aplikacije preko katerih se dostopa do arhiva dokumentov.

Avtor je prikazal spletno aplikacijo v brskalniku, ki se odpira z več zavihki, in opozoril na nevarnost neavtoriziranega dostopa do te aplikacije.

Poudaril je, da aplikacij ne smemo odpirati v brskalniku po zavihkih, ampak vedno v novem oknu. Poskrbeti je treba tudi za posodabljanje verzij brskalnika.

Kaj lahko naredimo? Poskrbimo lahko za:

- varnostni pregled spletne aplikacije,
- varnostni pregled izvorne kode spletne aplikacije,
- zunanji in notranji varnostni pregled,
- upravljanje varnostnih informacij in dogodkov (SIEM),
- izobraževanje uporabnikov.

Boris Nose iz podjetja Tetrada [6] in **Aleksander Sinkovič**, podjetje Marché Gostinstvo, sta predstavila prispevek z naslovom *Primer dobre prakse uvedbe dokumentnega sistema v podjetju Marché*.

Predstavila sta probleme pri vodenju računov, recimo oteženo potrjevanje in podvajanje dokumentov. V podjetju Tetrada so našli rešitev, in sicer so uvedli dokumentni sistem, ki zajema evidentiranje dokumentov, distribucijo – obvladovanje dokumentov in arhiviranje dokumentov.

Uvajanja nove rešitve je potekalo v naslednjih fazah:

- testiranje,
- predlogi za izboljšave in dograditev,
- izboljšanje aplikacije,
- končna eksploatacija.

Predstavljen je bil tudi proces elektronske odobritve računa in enostavnost uporabe programske opreme ter možnosti dostopa do želenih pregledov in izpisov.

Vse dokumente že na začetku pretvorijo v elektronsko obliko in s tem preprečijo izgubo.

Mesečni, konstantni računi se lahko odobrijo samodejno, če so izpolnjeni vsi pogoji. Tako se čas za potrjevanje ponavljajočih se računov ne izgublja več. Zagotovljena je sledljivost in v vsakem trenutku je razvidno, pri kom je račun in koliko časa porabi posamezni uporabnik za odobritev ali zavrnitev.

Razvidna je tudi pregledna statistika. Računi se arhivirajo samodejno v ustrezne mape in so s tem na voljo različnim oddelkom pod različnimi pogoji.

Sledilo je predavanje **Tadeja Drmaža**, podjetje Mikrocop [7], z naslovom *Upravljanje dokumentov in procesov v zasebnem oblaku*. Govoril je o aplikacijah v oblakih, kar bo po napovedih prevladujoča oblika v prihodnosti. Oblak za poslovne namene ima le eno slabost, to je varnost, medtem ko ima prednosti več:

- nižji stroški programske in strojne opreme,
- nižji stroški dela,
- plačevanje po dejanski porabi,
- prilagodljivost in razširljivost,
- zanesljivost.

Slabosti oblaka za zasebne namene so: lokacija podatkov in dokumentov, lokalna zakonodaja ter fizična oblast nad podatki, medtem ko so prednost naslednje:

- zaupanje v ponudnika storitve,
- lokacija,
- nadzor delovanja,
- odgovornost.

Trenutno je to najbolj razširjeno v ZDA, širilo pa se bo še na preostale dele sveta, predvsem na Kitajsko, kar pa

bo, po predvidevanjih strokovnjakov, predstavljalo velik problem, saj je tržišče veliko in precej nezanesljivo.

V Mikrocopu imajo:

- sistem Arhiviraj.si, ki so ga začeli razvijati že leta 2004, dejanski razvoj pa je potekal do leta 2011 (zaenkrat locirano v Ljubljani in še na dveh drugih lokacijah v Sloveniji),
- sistem Brezpaperja.si, ki je še v fazi razvoja in priprav.

V sistemu Arhiviraj.si gre za zakonsko skladno hrambo vseh dokumentov organizacije na enem mestu.

Arhitektura omogoča:

- uporabo grafičnega vmesnika (spletni brskalnik),
- neposredne integracije z naročnikovimi zalednimi sistemi,
- neposredno administriranje sistema.

V sistemu Brezpaperja.si gre za informacijsko podporo pri izvajanju različnih poslovnih procesov. Obveščanje uporabnikov zajema:

- uporabo storitve v oblaku,
- enostavno modeliranje poslovnih procesov,
- enostaven grafični vmesnik,
- zakonsko skladno hrambo dokumentov z beleženjem revizijske sledi.

Težave pri uvajanju informacijske podpore procesov v oblaku so:

- načrtovanje procesov od začetka,
- dostop do izkušenj organizacij, ki so procese že definirale,
- nabor že obstoječih procesov,
- poslovna skrivnost bistvenih poslovnih procesov.

Prednost skupnosti Brezpaperja.si so krajši čas informacijske podpore in nižji stroški uvedbe.

Zadnje predavanje z naslovom: *Elektronsko brezpaperno računovodstvo, dosegljivo tudi za srednja in mala podjetja* v okviru prve sekcije je imela **Marija Tomc Muc** iz podjetja Biro Bonus [8].

Predstavila je:

- sodobne metode računovodstva za mala in srednje velika podjetja ter delovanje njihovega računovodskega servisa,
- kratek pregled razvoja sodelovanja računovodij in razvijalcev informacijske opreme in

- razlike med klasičnim in integriranim informacijskim sistemom.

Govorila je o prednostih dela v sistemu elektronskega računovodstva in brezpapirnega računovodstva, ki je nadgradnja elektronskega računovodstva v njihovem podjetju.

DRUGA SEKCIJA

V drugi sekciji je bil prvi predavatelj **Branko Godec** iz Pošte Slovenija [9]. V uvodu predavanja z naslovom *Sami upravljajte z e-hrambo svojega gradiva na oddaljenem sistemu* je povedal nekaj splošnega o arhivih. Nato je predstavil njihov spletni vmesnik, ki so ga razvili za samostojno arhiviranje, s katerim lahko sami upravljamo z e-hrambo svojega gradiva na oddaljenem sistemu:

- nastavimo strukturo arhiviranja,
- dodajamo nove uporabnike,
- nastavimo uporabniške pravice,
- nadziramo revizijske sledi ali pa stanje sistema.

Prikazal je uporabo celotnega arhiva in dostop do arhiva (po delih):

- dostop do dokumentov z vsemi pravicami,
- dostop do dokumentov z omejenimi pravicami (le vpogled).

Predstavil je osnovne razlike med administrativnim in uporabniškim dostopom do dokumentov v arhivu na oddaljeni lokaciji.

Na vprašanje glede formata arhiviranih dokumentov je povedal, da je za format odgovoren naročnik in da oni shranijo vse oblike dokumentov naročnika.

Drugi predavatelj **Igor Gruber** iz podjetja PIA [10], je imel predavanje z naslovom *Vodenje celotne dokumentacije v enem sistemu (naročanje, pogodbe, likvidacija računov, potni nalogi, dopusti, odsotnosti ...) in integracija v okolje naročnika*. Predstavil je sistem ODOS⁷, ki omogoča:

- celovito elektronsko poslovanje – podporo pri vodenju različnih elektronskih procesov znotraj enega sistema (nabava, likvidacija računov, potni nalogi, obrazci odsotnosti, izobraževanje, projektno vodenje ...),
- integracijo z obstoječimi sistemi – sistem za upravljanje procesov mora postati povezovalni člen različnih obstoječih sistemov v organizaciji.

Opisal je stanje e-upravljanja procesov v Sloveniji in posebno pozornost namenil področju integracije sistemov, kjer je izpostavil prednosti integracije njihovega sistema.

Govoril je, kako pomembne pri izvedbi so povezave:

- primerne tehnologije,
- uporabniške prijaznosti,
- izvora podatkov,
- zgodovine zapisa,
- hipne izmenjave,
- eno- ali obojestranske povezave.

Predstavil je modul za elektronsko likvidacijo prejetih računov, ki je logično nadaljevanje modula za vodenje nabave in mora biti tesno povezan s sistemom ERP. Glede na izvedbo sistema ERP⁸ se računi knjižijo v ERP ali v ODOS in v obeh primerih se podatki izmenjajo. Sistem sam poskrbi, da so z računom povezani ustrezni dokumenti nabave in dokazila o izvedeni nabavi. S tem je poenostavljeno odločanje podpisnikov.

Zaključil je z mislijo, da s sistemom ODOS lahko vodimo celotno dokumentacijo v enem sistemu in da je možna enostavna integracija v okolje naročnika.

Boštjan Martini in **Miha Ferlan** iz podjetja MFC.2 [11] sta v prispevku z naslovom *Elektronski podpis v funkciji brezpapirnega poslovanja* najprej predstavila karakteristike in prednosti rešitve aplikacije e-Podpisnik, ki:

- je namenjen podpisovanju dokumentov na elektronski tablici ali tabličnem računalniku,
- lahko v veliki meri izključi poslovanje s papirjem,
- omogoča sodobno elektronsko poslovanje,
- omogoča enostavno in hitro integracijo z obstoječimi aplikacijskimi sistemi naročnika.

e-Podpisnik omogoča:

- sodobno, hitrejše in cenejše poslovanje,
- prihranek časa in denarja,
- zajem vseh standardov za uporabo elektronskih dokumentov in njihov pravno formalno veljavo za dolgoročno hrambo,
- elektronsko podpisovanje dokumentov,
- časovno žigosanje dokumentov,
- manjšo porabo papirja.

Tehnične karakteristike e-Podpisnika in prednosti brezpapirnega poslovanja so:

- prihranek pri porabi papirja za tiskanje dokumentov, namenjenih za arhiviranje,
- prihranek pri porabi tonerjev,

- manjša obraba tiskalnikov (posledično daljša življenjska doba in nižji stroški servisiranja),
- manj potrebnega časa za manipuliranje s fizičnimi dokumenti na delovnem mestu (sortiranje, spenjanje, morebitno iskanje teh dokumentov),
- hitrejša izmenjava dokumentov med zaposlenimi in podjetjem.

Ob koncu sta prikazala praktičen primer poteka elektronskega podpisovanja z e-Podpisnikom.

Luka Hojnik, prav tako iz podjetja MFC.2, je imel prispevek z naslovom *Varstvo osebnih podatkov pri upravljanju gradiva*. Govoril je predvsem o tem, na kaj moramo biti pozorni pri vpeljavi učinkovitega in z zakonom skladnega sistema varstva osebnih podatkov. V uvodu je razjasnil nekaj osnovnih izrazov iz ZVOP-a.⁹

- kako opredeljujemo osebne podatke in katere vrste poznamo,
- kaj je obdelava osebnih podatkov (in kaj ni),
- kaj je zbirka osebnih podatkov,
- kdo so upravljavec, pogodbeni obdelovalec, uporabnik osebnih podatkov.

Izpostavil je najpogostejše napake pri upravljanju z dokumenti, ki vključujejo osebne podatke:

- klasifikacijski načrt je nepopoln ali ne obstaja,
- pravne podlage za obdelavo osebnih podatkov ni,
- obdelava osebnih podatkov se izvede po pogodbi,
- obdelavi osebnih podatkov je težko slediti.

Informacijska pooblaščenka meni, da so najpogostejše kršitve pri obdelavi osebnih podatkov:

- pomanjkljivi in neobstoječi notranji akti (katalogi, priročniki ...),
- nedovoljeno povezovanje zbirk,
- nepooblaščen dostop do osebnih podatkov,
- neustrezno varovanje osebnih podatkov,
- nedovoljeni videonadzori,
- neobveščanje tistega, čigar osebni podatki se obdelujejo,
- kršitve v neposrednem trženju.

Ob koncu predavanja je predstavil zneske povišanih kazni za prekrške za pravne in fizične osebe.

Dare Korač, iz podjetja PIA, je v prispevku z naslovom *Praktična demonstracija delovanja celovitega elektronskega poslovanja – od zajema do e-hrambe* predstavil:

- težave pri poslovanju,

- osnovne module ODOS-a,
- praktični primer.

V prvem delu je govoril o ključnih vprašanjih pri poslovanju in o osrednjih težavah, ki se pri tem najpogosteje pojavljajo. Pred uvedbo celovitega elektronskega poslovanja je treba določiti pet temeljnih ciljev:

- delo v enem sistemu za vse tipe dokumentov,
- pregled poslovanja skladno z zakonskimi določili,
- povezave med obstoječimi sistemi,
- razbremenitev dela uporabnikov,
- e-vodenje hrambe gradiva.

V drugem delu je predstavil module ODOS in njihovo delovanje v praksi:

- modul za elektronsko likvidacijo prejetih računov,
- modul za vodenje nabavnega postopka,
- modul za upravljanje vhodnih in izhodnih dokumentov,
- celovito elektronsko vodenje voznega parka, potnih nalogov in obračuna potnih stroškov,
- modul za vodenje odsotnosti.

V prispevku z naslovom *Elektronsko potrjevanje prejetih računov vstopna točka v elektronsko vodenje procesov*, ki ga je imel **Boštjan Gaberc** iz podjetja Mikrografija [12], smo spoznali bistvene prednosti elektronskega poslovanja:

- centralni nadzor,
- večja učinkovitost,
- optimizacija stroškov,
- revizijska sled.

Govoril je tudi o arhitekturi poslovanja, pričakovanjih uporabnikov in poudaril, da je pri uvajanju dokumentnega sistema potrebno celovito razmišljanje.

Predstavil je module:

- EASY Capture,
- EASY Documents,
- EASY Experience.

Na koncu je praktično prikazal e-vodenje procesov in obdelavo računov s sistemom Easy.

Zadnje se je predstavilo podjetje Netis [13] in predavatelj **Igor Zgonc** s prispevkom *Kako rezultati analize tveganja razkrivajo varnost informacijskega sistema?* Storitve podjetja so ISO/IEC 27001 (svetovanje, uvedba in revizije sistemov informacijske varnosti), BS 25999

(načrtovanje in upravljanje neprekinjenega poslovanja), PCI/DSS (skladnost in elektronska hramba dokumentov).

Zakaj se sploh ukvarjati z analizo tveganja? Veliko se govori o varnosti, ampak v praksi je slišati povsem drugo: "Smo premajhni, imamo požarni zid, imamo protivirusne programe, smo v skladu s standardom; brišemo "log" podatke, ker jih je preveč za obdelavo, vsi uporabniki si zapomnijo gesla; varnost IT in informacijska varnost je isto; vodstvu ni treba upoštevati vseh varnostnih zapovedi ..."

Pojavlja se vprašanje, katere kontrole vpeljati in za katere vire. Ko izberemo poslovne procese, se ustvari tok, s tem zajamemo vse vire in vzpostavimo podporo.

1. Analiza tveganja je nujnost, ker je podlaga za zagotavljanje neprekinjenega poslovanja in olajša odločanje na najvišjem nivoju.
2. Metodologije za analizo tveganja so premalo ali preveč enostavne in ne upoštevajo vseh vidikov informacij, saj se zanašajo samo na tehnične značilnosti.
3. Orodja za analizo tveganja imajo podobne pomanjkljivosti kot metodologije, ki niso lokalizirane, in končni rezultat ne prinaša prave vrednosti.

Proces analize tveganja obsega:

- identificiranje glavnih in podpornih procesov,
- identificiranje in oceno vrednosti sredstev (ranljivost, grožnje, verjetnosti, učinki, obnova, rizik),
- stopnjo zavarovanja in spremenljivost stopnje rizika,
- izbor kontrolnih ciljev in kontrol (analiza vrzeli, če je potrebno).

Obstaja cela množica orodij. Priporočajo orodje RAA (Risk Assessment Accelerator). Za enostavno in hitrejšo izvedbo analize tveganja. Rezultati so zanesljivi. Preprost vmesnik zagotavlja uporabniku prijazno delo in kratek čas privajanja na orodje. Omogočena je večjezikovna podpora za delo ter prilagodljiva analitika s podrobnimi poročili za vodstvo in presojevalce.

Rezultati analize tveganja:

- izpisi (tehnični, vodstveni),
- podlaga za odločanje,
- revizija sistemov,
- testiranje scenarijev in primerjave,
- finančne ocene,
- odgovornosti vodstva.

Primer slabe prakse je banka, kjer je analiza tveganja izdelana v Excelu na 500 nepreglednih straneh.

Opombe

- 1 Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih
- 2 Enotne tehnološke zahteve
- 3 Arhiv Republike Slovenije
- 4 Japonska multinacionalna korporacija Sumitomo Corporation Group je leta 1999 ustanovila finančno družbo Summit Leasing Slovenija, d. o. o.
- 5 Zakon o pravnem postopku
- 6 Zakon o elektronskih komunikacijah
- 7 Dokumentni sistem za pisarniško poslovanje in upravljanje procesov
- 8 Enterprise resource planning
- 9 Zakon o varstvu osebnih podatkov

Reference

- [1] Spletni naslov: <http://media-doc.si>
- [2] Spletni naslov: <http://www.moreq2.eu/>
- [3] Spletni naslov: <http://www.360ecm.si/>
- [4] Spletni naslov: <http://www.3k-it.si/sl/index.html>
- [5] Spletni naslov: <http://www.astec.si/>
- [6] Spletni naslov: <http://www.tetrada.si/>
- [7] Spletni naslov: <http://www.mikrocop.com/>
- [8] Spletni naslov: <http://www.e-racunovodstvo.si/racunovodstvo-razunovodski-servis/>
- [9] Spletni naslov: <http://www.posta.si/index.aspx>
- [10] Spletni naslov: <http://www.pia.si/>
- [11] Spletni naslov: <http://www.mfc-2.si/>
- [12] Spletni naslov: <http://www.mikrografija.si/>
- [13] Spletni naslov: <http://www.netis.si/>

Breda Emeršič, Metka Bakan Toplak